

© Camilla Högberg

BUDGET 2025

miljöpartiet de gröna
ÖREBRO

Inledning

Hållbarhet handlar om att arbeta mera cirkulärt: miljömässigt, socialt och ekonomiskt. För att skapa hållbarhet behöver vi lämna det linjära och utveckla ett starkare cirkulärt tänk. Vid satsningar på socialt och förebyggande arbete, får vi tryggare och starkare barn som växer upp till trygga och starka vuxna. Det skapar en cirkularitet genom att det på sikt minskar belastning på socialtjänst mfl som idag får arbeta med att reparera barn, unga och vuxna.

Miljöpartiet de gröna visar solidaritet med djur, natur och ekosystemet, med kommande generationer och med världens alla människor. I en tid där antalet klimaflyktingar ökar, där klimatet påverkar oss alla på individnivå och på samhällsnivå. Att fortsätta blunda eller skjuta fram klimatarbetet är som att säga av den gren en själv sitter på.

Miljöpartiets budget följer tidigare års budgetar, detta görs avsiktligt för att påvisa att vår hållning och våra prioriteringar inte är populistiska. Våra prioriteringar grundar sig på hur vi ska nå just solidaritet med djur, natur och ekosystemet, med kommande generationer och med världens alla människor. Det är för oss viktigt att visa att vår linje är stabil genom de oväntade svängningarna i samhället, klimatet och världen.

Vi behöver tänka om - som individ, som grupp och som samhälle.

Forskare fortsätter att varna och skickat ut larmrapporter om klimatläget, men beslutsfattare har varit sena med att ta till sig informationen och börjat agera. Några tror att klimatarbetet går att pausa, ställa på vänt. Fel!

Från Miljöpartiet anser vi att vi måste lyssna på forskarna och även börja möta upp flera av de företag som insett vikten av att faktiskt verka för en omställning.

Här har Örebro kommun en viktig roll att spela.

Vi i Miljöpartiet kommer i denna budget visa på vilka satsningar vi anser vara viktiga 2025 och framåt.

Det är några år kvar till 2030 och mycket arbete finns kvar att göra för att samhället ska utvecklas i en riktning som är mer på naturens villkor. Vi är beredda att ta oss an dessa utmaningar. Allt kan inte göras på ett år, men vi måste sluta skjuta problemet framför oss. Vårt sätt att leva kortsiktigt och tära på naturens resurser och vår miljö måste få ett stopp. Omställning är inte något vi ska eller kan vänta på, att det ska ske någon annanstans, av någon annan. Vi ska ställa om här, där vi står. I Örebro kommun ska vi visa att det är möjligt.

Lea Strandberg

Kommunalråd

Fastställd av Kommunfullmäktige Gruppen 20240604

Politiska prioriteringar

De politiska beslut som fattas i kommunen ska ta hänsyn till långsiktiga effekter och värdera både sociala och ekologiska aspekter utöver de ekonomiska. För att detta ska kunna bli möjligt så är det viktigt att de politiska underlagen som beslutsfattare får ta ställning till innehåller barn, genus, miljö, klimat och ekonomiska konsekvenser i alla ärenden.

Vår budget för 2025 visar vi tydligt hur kommunens pengar behöver användas när det gäller de kommungemensamma verksamheterna och på de verksamheter som är hållbara för klimatet och människorna i kommunen. Budgeten bygger på en helhetssyn av kommunens verksamheter samt att den är direkt kopplad till arbetet för att nå Agenda 2030. Klimat, jämställdhet och trygghet är tre områden som prioriteras.

Örebro kommun har under 2024 arbetat fram en klimatstrategi som syftar till att nå målet att år 2030 ska Örebro kommunkoncern vara klimatneutral. Vi ser att det är av yttersta vikt att kommunen påbörjar ett arbete med att konkretisera handlingsplaner för att nå målet om att bli klimatneutral år 2030.

Nerikes brandkårs verksamhet är avtalsbunden och kommer att vara viktig med tanke på ökad risk för de översvämningar samt bränder vi som kommun står inför i takt med att klimatet förändras, därför har vi valt att ge extra medel utöver befintliga till brandkåren.

Jämställdhet är en fråga om mänskliga rättigheter och livskvalitet. Mäns våld mot kvinnor måste upphöra. För att klara det måste en både arbeta med akuta och förebyggande insatser. Därför prioriterar vi att genomföra och systematiskt följa upp den redan befintliga handlingsplanen "mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck". Vidare prioriterar vi också det förebyggande arbetet där berörda verksamheter ska implementera evidensbaserade metoder i syfte att minska mäns våld mot kvinnor, arbetet ska bedrivas med fokus på att minska destruktiva mansnormer.

Tryggheten börjar i skolan, en skolgång där elever känner sig inkluderade och säkra och får möjlighet till kunskap utifrån sin egen förmåga så kan kommunen hjälpa till att skapa trygga vuxna. Vi lägger extra ekonomiska resurser till förskola och skola för att möjliggöra fortsatt utveckling trots sjunkande elevantal. Vi gör denna prioritering för att vi ser kommunen och invånarna ur ett helhetsperspektiv över tid, inte bara år för år. De extra pengarna vi lägger i skolan nu, skapar trygga invånare med större möjlighet till att få arbete vilket på sikt skapar mindre oro i samhället och mindre sociala kostnader i tex socialnämnden. Till det följer uppdrag till verksamheten för att se över hur ett införande av tvålärarsystem skulle kunna möjliggöras framåt. Skolan i sig måste också vara en trygg plats för våra unga, därför stärker vi arbete mot våld,

diskriminering och sexuella trakasserier. Vi ger skolorna möjlighet att arbeta förebyggande utifrån sina behov.

Vi anser att Örebro läns flygplats inte kan fortsatt subventioneras av Örebro och att de dryga 17 miljonerna i stället bör användas i andra verksamheter inom kommunen. Som beredskapsflygplats bör staten ta över ansvar för flygplatsen istället.

Vi föreslår även en kraftig ekonomisk satsning för att kommunens verksamheter ska kunna nå målet om att bli klimatneutralt. Detta är också en tydlig signal till nämnder och styrelser att de ska jobba aktivt med att minska utsläppen.

Vi ser att länder i världen inklusive Sverige inte agerar tillräckligt kraftfullt för att minska utsläppen, vilket kommer leda till ökad extremtorka, värmeböljor och översvämningar. Kommunen behöver se över sin investeringsbudget så att de har räknat in klimatanpassningar i kostnaderna. Örebro kommun saknar idag en utredning på vad en klimatanpassning av investeringarna skulle kosta. Utan den utredningen kan vi inte lägga fram en trovärdig investeringsbudget. Vi lägger därför endast fram en verksamhetsbudget för 2025.

Extremväder, naturkatastrofer och andra konsekvenser av klimatförändringarna känner inga landsgränser. Därför måste också vår politik för att möta dessa utmaningar vara gemensam och solidarisk. Politiska beslut ska ta hänsyn till långsiktiga effekter, för att detta ska vara möjligt så behöver Örebro kommun specificera klimat- och miljöproblem inom varje nämnd tillsammans med en budgetering för att möjliggöra att åtgärder sätts in. Idag finns det ingen budgetering eller konkreta handlingsplaner uppdelade per nämnd som möjliggör ett strategiskt miljö- och klimatarbete som går att följa upp och utvärdera. Det är viktigt att budgeteringen är tydlig för de åtgärder som ska tillsättas.

(il. 1). Illustration över hur pengarna fördelas idag i Örebro kommun. Även beskriver att nämnderna ska budgetera för klimat- och miljöarbetet.

Läsanvisning:

2015 antog FN en historisk resolution med 17 globala mål för en bättre värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan innebär att alla medlemsländer förbundet sig att tillsammans uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. Örebro kommun är en liten, men viktig del av detta arbete. Många av framtidsutmaningarna är globala - men lösningarna är ofta lokala.

Vår budget tar därför utgångspunkt i de globala målen med text som beskriver hur vi vill utveckla Örebro kommun fram till 2030, **texten är vägledande för de olika förvaltningarna**. Vidare övergår texten i specifika uppdrag som ska implementeras eller utredas under 2025, dessa är riktade till ansvariga nämnder, efter detta följer de finansiella förutsättningarna.

Örebro 2030 - en hållbar kommun med sikte på framtiden

Miljöpartiets vision: Hela Örebro ska kunna leva hållbart, idag och i framtiden

Via flera rapporter har forskare pekat på att klimatarbetet inte hållit tillräcklig för att uppnå målen i Parisavtalet.

Tvärtom verkar Sverige dra åt handbromsen och pausa flertalet insatser som vore klimatpositiva.

Lokalt, i Örebro befarar vi en liknande stagnation i klimatarbetet. Genom vår budget visar vi att det går att fortsätta arbeta klimatpositivt, även om tiderna är ansträngda. Vi tar ansvar för framtiden.

Örebro är en fantastisk kommun. Närheten till naturen, det myllrande kulturlivet och värmen som finns bland alla engagerade medborgare gör vår kommun till en plats att värna, utveckla och vara stolt över.

Vårt framtida Örebro är en kommun som håller ihop och som utvecklas inom ekologins absoluta gränser. En plats där människorna känner sig som medborgare, delaktiga och jämlika. Barnen har säkra vägar till skolan, och utrymme för lek och rörelse i både stad och natur. Det finns inte längre några sociala klyftor som skapar ojämna livsvillkor för barn och vuxna. Det är lätt att resa hållbart. Bra infrastruktur för cyklister, laddstolpar både i staden och på landsbygden och en snabb och enkel kollektivtrafik ger Örebroarna stor valfrihet i sitt resande mellan hem, skola, arbete och fritid.

I vårt framtida Örebro har alla samma förutsättningar att växa som människor och att alla känner sig trygga, oavsett om de är barn eller gamla och var de än väljer att bo. Det finns många möjligheter att förverkliga sina drömmar, oavsett om det handlar om studier, en anställning eller ett eget företag.

Näringslivet utvecklas och bidrar med nya lösningar på samhällsutmaningarna. Det finns gott om mötesplatser och tillsammans med den goda tillgången till kultur och bildning bidrar det till att örebroarna känner ägandeskap och makt över sitt liv och inflytande i sitt lokalsamhälle. För oss är delaktighet centralt i hållbar samhällsutveckling. Vi tror på kraften i att människor från olika bakgrunder med vitt skilda perspektiv tillsammans hittar vägar framåt. Det är så vi bygger ett framtida samhälle med starka rötter. Underifrån. I Miljöpartiets vision för ett långsiktigt hållbart Örebro är medborgarna i kommunen involverade i de beslut som rör dem.

Vår framtida bild av Örebro är ett samhälle där alla människor har samma goda förutsättningar att må bra och förverkliga sina drömmar. Örebro ska vara den bästa platsen för barn att växa upp på, och deras livskvalitet ska stå i centrum.

1. Ingen fattigdom

Alla har rätt till grundläggande ekonomisk trygghet, den sociala tryggheten måste säkras. Fattigdom är ett hot mot individens egenmakt, det kan leda till utanförskap och ger inte människor möjlighet att lyfta blicken. Därför är bekämpandet av fattigdom en förutsättning för att fler ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling i Örebro kommun. I ett hållbart samhälle tar vi hand om de svagaste och de som riskerar fattigdom.

Fattigdom handlar om mer än bara ekonomi. Det innebär också brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Vår vision är att alla som saknar arbetsinkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett tidigare inkomst och oavsett orsaken till att man i dagsläget saknar inkomst. För att motverka segregation måste kommunen göra insatser inom alla politikområden. Särskilt prioriterat är att värna barns möjligheter att utvecklas oavsett vilka resurser föräldrarna har, målet är att inget barn ska ställas utan bostad. Ekonomisk utsatthet ska inte gå i arv.

Samhällets skyddsnät ska vara starkt, så att ingen faller igenom. Att bekämpa fattigdom och särskilt barnfattigdom kräver dels direkta åtgärder i form av socialt stöd men även förebyggande arbete inriktat på bostad, utbildning och arbete. Det är i regel enklare och billigare att förebygga än att ta hand om problemen i efterhand. Kunskapen om minoritetsstress bör öka i samhället samt inom kommunens verksamheter, först då kan kommunen fullt ut börja arbeta effektivt med inkludering och att minska segregationen. Vår uppgift är att stärka strukturer i samhällsbygget som förenar och skapar en grogrund för ett samhälle för alla.

2. Ingen hunger

Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet. Tryggad livsmedelsförsörjning och ett hållbart jordbruk är en viktig framtidsfråga. Forskning och innovation inom matproduktion är viktigt för att minska svinn och förluster av livsmedel. Kommunen köper in och tillagar stora mängder mat i sina verksamheter. Kommunen ska hålla hög kvalitet och ett ansvarsfullt förhållningssätt i upphandlingar och hantering av mat.

I en värld med miljöförstöring, ökande befolkning och ökad konsumtion är det viktigt att produktion av livsmedel säkras på lång sikt. Även senare årens erfarenheter efter pandemin samt kriget i Ukraina har stärkt vikten av att se över sin självförsörjningsgrad och säkra upp den. Mer lokal produktion av livsmedel innebär

ett mindre importberoende och bidrar till att lokalsamhället lättare kan stå emot störningar i den globala handeln. Framför allt genom att närproducerad mat minskar behovet av transporter.

Ett livskraftigt jordbruk i hela landet är en förutsättning för ökad lokal livsmedelsproduktion.

Den odlade marken måste brukas på ett hållbart sätt. Jordbruket behöver förändras för att bli fossilfritt, kretsloppsriktat och klimatanpassat. Samtidigt behöver det ekologiska jordbruket gynnas på olika sätt för att bli mer ekonomiskt lönsamt.

Nya innovationer inom matförädling kan bidra till att minska klimatpåverkan och förbättra tillgången på näringsriktig mat i världen. En stark innovativ koppling mellan lokala matproducenter, Region Örebro Innovation AB och andra aktörer kan vara med och bidra till att lösa både lokala och globala utmaningar. Om lokala matproducenter på detta sätt får tillgång till nya marknader förbättras deras förutsättningar samtidigt som regionens sårbarhet minskar.

Odling kan vara ett verktyg för att skapa möten och integration. Kommunens åkermark bör i större utsträckning tillgängliggöras för örebroarnas odling i både stor och liten skala, i stället för att utarrenderas till enskilda lantbrukare. Det bidrar till att minska samhällets utsatthet vid kriser.

Kommunen upphandlar livsmedel för stora belopp varje år och det ska ställas krav på leverantörerna att ta bland annat klimat- och miljöhänsyn samt ha en god djurhållning. Den mat som erbjuds inom ramen för kommunens verksamheter ska vara av hög kvalitet och lagas i nära anslutning till de som ska äta den, exempelvis skolor och vård- och omsorgsboenden. Bra skolmat är viktigt för att elever ska orka hela skoldagen och ett verktyg för att öka jämlikheten mellan eleverna och skapa goda vanor som håller hela livet. Skolmaten ska också användas som ett pedagogiskt verktyg för att öka kunskapen om livsmedelsproduktionens miljöpåverkan. Senaste årens turbulens på finansmarknaden har även avslöjat hur sårbara vi är och vi behöver därför även säkra upp både på samhällsnivå, och stötta de familjer som har det ansträngt i sin vardagsekonomiska situation.

3. God hälsa och välbefinnande

Ett hälsosamt liv och god hälsa är en förutsättning för att människor ska kunna nå sin fulla potential. En hälsosam och hållbar livsstil ger ökad livskvalitet. Investeringar i hälso- och sjukvårdssystem är en återinvestering i samhällets utveckling i stort. En utmaning för Örebro är den globala trenden att människor lever längre. Det kräver satsningar för stärkt hälsa hos äldre och att kommunen möjliggör olika typer av boende för de äldre i hela kommunen.

En ökad digitalisering kan både leda till effektivisering inom de olika kommunala verksamheterna och samtidigt riskera digitalt utanförskap för medborgare som inte

behärskar teknik eller har tillgång till tekniken. I samband med en utökad digital tillgång till information och service inom kommunen för medborgarna, ska arbetet för att motverka det digitala utanförskapet ökas.

Kommunen ska verka för alla människors välbefinnande och säkerställa att alla kan leva hälsosamt genom hela livet. Att främja psykisk hälsa är viktigt tillsammans med att förebygga och behandla narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk.

Många äldre har en försämrad hälsa till följd av ofrivillig ensamhet och isolering. Det här drabbar särskilt personer som även tillhör en minoritetsgrupp. Deras ensamhet förstärks av att få i omgivningen har kunskap eller tar hänsyn till minoritetsgruppers livsvillkor.

Döva ska få stärkt tillgång till teckenspråk om de erhåller en insats via kommunen. Folkhälsan bland äldre behöver ökas och bli mer jämställd och jämlik. Därför bör kommunen erbjuda mötesplatser för äldre och de som känner ett utanförskap, där de får ett socialt sammanhang och får möjlighet till regelbundna aktiviteter. Ytterligare ska tillgång till äldreboenden ökas på landsbygden.

Det är en lång väg kvar till en jämställd och jämlik folkhälsa. Övervikt till följd av dåliga kostvanor och brist på vardagsmotion är ett ökande problem. Framför allt ungdomar rör sig allt mindre. Vi vill stärka folkhälsan genom att uppmuntra fler att gå eller cykla. På samma sätt kan maten som serveras i skolor och på äldreboenden uppmuntra till sunda matvanor.

Målet för det förebyggande arbetet är att fler Örebroare ska få en aktiv fritid. Därför behövs ett brett och varierat utbud av aktiviteter som når alla i samhället, oavsett socioekonomisk bakgrund, ålder, kön, utbildningsnivå eller härkomst. I utvecklandet av staden ska rörelse och idrott vara en given faktor.

Barn och unga behöver röra på sig i större utsträckning än idag för att undvika dålig hälsa och livsstilssjukdomar. Utöver att få fler att delta i idrottslektionerna måste rörelse uppmuntras i former som inte kräver ombyte. Mer undervisning och fler lektioner kan ske utomhus. Barns lekmiljöer behöver förbättras. Lösa byggmaterial i stället för fasta gungor är exempel på utrustning som främjar en friare och mer kreativ och jämställd lek.

Alla har inte råd med dyr utrustning och höga avgifter för fritidsaktiviteter. För att människors ekonomi inte ska vara ett hinder för en aktiv fritid bör kommunen satsa på aktiviteter och motionsmöjligheter som är avgiftsfria för alla att nyttja. Under sommaren är det viktigt att unga har meningsfulla och givande aktiviteter. Genom samverkan mellan civilsamhället och näringslivet kan kommunen skapa möjligheter till aktiviteter.

Den psykiska ohälsan ökar kraftigt, framför allt hos skolungdomar. Flickor upplever i högre utsträckning att de är stressade och inte har kontroll, samtidigt som pojkar och män är överrepresenterade i självmordsstatistiken. Insatser behövs för att tidigt fånga upp de som drabbas av psykisk ohälsa och erbjuda hjälp och möjlighet till samtal.

De närmaste åren kommer företag och offentlig sektor ha stora utmaningar med att hitta medarbetare till alla jobb som behöver utföras. Därför är det viktigt för kommunen att ta hand om sin befintliga personal så de både vill och orkar jobba kvar. I många yrken inom kommunens verksamheter är arbetsdagen slitsam, samtidigt som det saknas tid för återhämtning och reflektion. För att välfärden ska fungera vill vi göra arbetslivet inom kommunen mer mänskligt och hållbart för individen.

4. En god utbildning för alla

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Skolans uppdrag är att förbereda barn för livet, inte bara arbetslivet. Utbildningen ska vara inkluderande och jämlik för att främja livslångt lärande för alla. Förskola, grundskola och gymnasium är grundbultar för att bryta segregation och skapa jämlika förutsättningar för våra barn.

Barns utveckling ska inte begränsas av deras bakgrund eller språktillhörighet. Döva barn ska ha en lika rik språkmiljö i den förskoleverksamhet de befinner sig i, som hörande barn i en talande miljö. Att tillgodogöra sig en utbildning ska inte vara avhängigt föräldrar med hög utbildning och ekonomiska resurser. Varje barn ska ges lika möjligheter och ha rätten att vara sig själv och växa upp till den hen vill vara. Skolan ska stärka barnens kontakt med naturen och skapa förståelse för sambandet mellan människan, naturen och de ekologiska samband som upprätthåller mänsklighetens existens.

All utbildning som sker i förskola och skola ska grundas i pedagogisk forskning och beprövad erfarenhet. Lärare ska ha en bra lön och goda arbetsvillkor, som gör det möjligt att se till varje elevs behov och möjlighet att klara skolan. Ingen elev ska behöva lämna årskurs tre utan att kunna läsa, skriva och räkna. Därför behövs tidiga insatser för att alla ska nå kunskapsmålen.

Det fria skolvalet har skapat möjligheten för föräldrar att välja den skola de anser passar sina barns unika förutsättningar. Det är i grunden positivt och kan bidra till en mångfald av pedagogiska arbetssätt. Men idag har det fria skolvalet gjort att många väljer skola av sociala skäl snarare än pedagogiska. Det har skapat stor segregation mellan skolor. Det vill vi ändra på. Socialt integrerade klasser tjänar alla på. Alla skolor ska ha en allsidig elevsammansättning som speglar Örebro. Därför ska kommunen jobba aktivt för att på olika sätt bryta skolsegregationen. Skolorna har ett

ansvar för att alla elever delar sin skoldag med klasskompisar med olika bakgrund och med olika förutsättningar.

Viktigast för en skola av hög kvalitet är välutbildade och engagerade lärare. Vi vill se fler lärare i klassrummen men också fritidsledare och elevassistenter. Därför är det viktigt att kommunen kan erbjuda bra löner, goda arbetsvillkor och tydliga karriärvägar så att fler vill bli och förbli lärare.

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till kultur. Genom att barn och unga får tillgång till olika kulturella uttrycksformer och resurser för eget skapande får de förutsättningar att utvecklas till självständiga individer. Där spelar Kulturskolan en stor roll för att fler barn och unga ska få möjligheten att uttrycka sig. Konst och kultur bör också integreras i skola, förskola och fritidsverksamhet. Kultur ska ses som en resurs för den pedagogiska verksamheten och en rättighet för eleverna.

Miljön i skolan ska bidra till elevernas måluppfyllelse och trivsel. Det gäller såväl den fysiska som den psykosociala miljön. Det finns gott om goda exempel både i kommunen och resten av landet på hur utomhuspedagogik använts framgångsrikt. Med naturen som klassrum aktiveras alla barnets sinnen och avståndet mellan teori och praktik minskar. Forskning visar att gröna skolgårdar och andra lekmiljöer utomhus stimulerar till fysisk aktivitet och mer jämställd lek.

Ett tryggt skolklimat är viktigt för alla som verkar på en skola. Trygghet uppnås i en miljö där alla är respekterade. Barn eller ungdomar ska aldrig behöva känna rädsla för att gå till skolan, mobbning, diskriminering, angiveri av papperslösa barn och ungdomar och trakasserier mot elever och skolpersonal ska förebyggas och motarbetas aktivt, samt att det måste finnas tillgång till personal med Genus och HBTQI kompetens för trygghets teamen.

Språk och utbildning är förutsättningar för att integrera nya människor i samhället. Svenska för invandrare (SFI) är en mycket viktig verksamhet, och rätt använd kan den bli en god plattform för fler vägar in i samhället, fortsatta studier, föreningsliv och arbete.

5. Jämställdhet

I ett jämställt Örebro har alla människor oavsett könsidentitet lika rättigheter, villkor, möjligheter och makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Jämställdhet är ett mål i sig men samtidigt en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling, både lokalt och globalt.

Jämställdhet är en fråga om mänskliga rättigheter och livskvalitet. Mäns våld mot kvinnor måste upphöra. Alla människor ska ha samma möjligheter att kunna förverkliga sina drömmar. Samhället måste jämna ut fördelningen av makt och inflytande. Kvinnors ekonomiska självständighet behöver öka. Män ska ta samma ansvar som kvinnor för hemarbetet. Först när alla erbjuds vård och omsorg på lika villkor uppnås jämställda förutsättningar för en god hälsa. Alla människor oavsett könsidentitet ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Jämställdhet mellan könen skapar fler värden för samhället. Det bidrar till fler innovationer. Kompetensförsörjningen underlättas när inte bara det ena könet väljer ett visst yrke. I skolor där man satsar på jämställdhet blir miljön i klassrummen lugnare och det höjer skolresultaten. Kvinnor visar större miljö- och klimathänsyn än män och behöver få större makt och inflytande i samhället för att en hållbar utveckling ska nås och som kommer att gagna alla.

Vi har fortfarande en lång väg kvar till jämställdhet, både globalt och lokalt. Kommunen som arbetsgivare ska erbjuda lika lön för lika arbete och ge alla anställda samma arbetsvillkor och likvärdig arbetsmiljö.

Vi ser att kommunen kan göra mera för att stötta tjej- och kvinnojourernas verksamhet till exempel genom partnerskap med kommunen.

Barn och unga ska inte fostras in i begränsande könsnormer. Där har förskolan och skolan en avgörande roll. Män och kvinnor ska erbjudas kommunal service på lika villkor. I allt från utbildning till äldreomsorg och stöd till personer med funktionsnedsättning.

Krav på jämställdhet ska ställas när kommunen gör offentliga upphandlingar. All samhällsplanering ska vara jämställd så att trafik, bostäder och det offentliga rummet ger samma förutsättningar för alla oavsett könsidentitet. Den kommunala verksamheten ska vara jämställdhetsintegrerad. Kommunala investeringar, bidrag och ekonomiskt stöd ska fördelas rättvist till alla människor oavsett könsidentitet. Personer som är utsatta för psykiskt och/eller fysiskt våld ska erbjudas omsorg och en trygg väg ut ur destruktiva relationer. Skolan och arbetslivet ska ha nolltolerans för sexuella trakasserier. Näringslivet ska bli mer jämställt genom ökat kvinnligt företagande och större inflytande för kvinnor i företagsledning och styrelser.

Skolan och andra kommunala verksamheter som möter unga behöver ta ett större ansvar för att motverka stereotypa könsroller. En positiv mansroll som tar avstånd från machonormen är viktig för att förebygga våld såväl i nära relationer som i samhället i stort. Arbetet mot våld och för jämställdhet innebär även att trygga vuxna ska finnas i de miljöer där barn och unga finns, där trygga vuxna finns, minskar även möjligheter för gängen att rekrytera.

6. Rent vatten och sanitet för alla

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden. Vatten behövs i livsmedelsproduktion och energiproduktion. Utan vatten finns ingen hållbar utveckling. Brist på vatten kan leda till svåra livsförhållanden och konflikter. Brist på sanitet är ett stort problem globalt, men kan också vara ett lokalt problem. Tillgången till vatten och sanitet är en grundläggande fråga om jämlikhet och jämställdhet.

Sverige har genom historien haft god tillgång till rent vatten. Många har uppfattningen att vattnet aldrig kan ta slut. Men allt vatten ingår i ett globalt kretslopp där förorenad luft och nedsmutsade hav sprider problemen över gränserna. Klimatförändringarna leder till både vattenbrist, skyfall och översvämningar. Brist på rent vatten skapar stora problem för privatpersoner, offentliga verksamheter och näringslivet. Därför behövs ett medvetet arbete, med ett tydligt framtidsperspektiv, i alla frågor som handlar om vatten och hur det används.

Tillgången på dricksvatten i Örebro kommun har hotats av sjunkande grundvattennivåer. Det visar hur viktigt det är att se vatten som den ändliga resurs det är, i ett kretslopp som vi måste vara rädda om. Kommunen behöver utveckla metoder och lösningar för att säkra vattentillgången, nu och framåt.

Kommunen behöver arbeta med att restaurera ekosystemens vattenhållande förmåga. Återställda våtmarker och mycket grönstruktur i staden skapar ytor som kan lagra vatten vid nederbörd.

Hela samhället behöver arbeta för att vatten inte förorenas. Det krävs ett starkt skydd av både Svartån och Hjälmarens. När vatten har blivit förorenat av olika anledningar, behövs effektiva metoder för att rena det.

Vi människor kan inte slösa med dricksvattnet på det sätt som vi gör idag. I våra bostäder och verksamheter behöver nya system utvecklas för användning av vatten, exempelvis nya typer av kretslopp som skiljer på dagvatten, dricksvatten och orenat hushållsvatten.

Utbyggnad och underhåll av kommunala anläggningar för vatten och avlopp måste hålla tillräckligt hög takt för att undvika onödigt spill eller ineffektiva avlopp. I kommunen behövs ett aktivt arbete för att säkra fler källor till rent vatten. Till exempel fånga upp och samla in dagvatten vid häftiga regn, och spara det i torrperioder.

7. Hållbar energi för alla

Alla människor ska ha tillgång till tillförlitlig och förnybar energi till en överkomlig kostnad. Det är avgörande för att kunna minska skadliga utsläpp och få bukt med klimatförändringarna. Kärnkraft är inget alternativ för Miljöpartiet, vi ser att lösningen och framtiden är förnybara energikällor och energieffektivisering. Konflikter som gäller brist på tillgänglig energi blir allt vanligare så tillgänglig, förnybar energi är också en grund för fred och självständighet.

En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser kommer från utvinning, omvandling och användning av fossil energi. Inom Örebro kommun behöver vi arbeta mer kraftfullt med omställningen till ett mer hållbart energisystem. En stor del av de resurser som används i Örebroregionen kommer fortfarande från ändliga källor.

För att nå en hållbar utveckling där vi går mot alltmer förnybar energi, smart energianvändning, energieffektivisering och vikten av ett robust energisystem behöver kommunen ta ett större ansvar i samhällets alla delar. Det gäller både att se till att tillförseln av energi är från förnybara källor och se till de lokala möjligheterna. En större andel lokalt producerad energi gör samhället mindre sårbart eftersom det ger motståndskraft mot avbrott i energiförsörjningen. Det är också en fråga om självständighet, att inte skapa beroenden och eventuella konflikter som är kopplade till tillgången på energi. Inom Örebro kommun bör vi arbeta för att inte vara sårbara för störningar i energitillförseln och för att säkerställa livsmedelsförsörjning, vattenförsörjning och viktiga samhällsfunktioner.

När kommunen upphandlar varor och tjänster ska det göras med medvetenhet om hur olika materialval påverkar miljö och klimat. Örebro kommun kan aktivt medverka i omställningen genom att påverka marknader och leverantörer till att snabbare utveckla och använda sig av hållbara energilösningar. Miljöpartiet vill skärpa kraven vid kommunala upphandlingar. På så sätt bidrar Örebro till att skapa en hållbar marknad för det som köps in i kommunen

Örebro kommun äger och förvaltar många fastigheter och har stora möjligheter att påverka ny- och ombyggnation i en mer hållbar riktning. När kommunen handlar upp nyetableringar ska krav ställas på att alla byggnader och anläggningar tillför ny energi genom exempelvis solceller.

Transportsektorn står för en stor andel av de fossila utsläppen och Örebro bör ställa om till smartare samordning av transporter och alternativa drivmedel. Här kan kommunen gå före med smarta, hållbara val både i egen verksamhet och för medborgarna.

För att omställningen ska gå fortare är det viktigt att invånarna i Örebro kommun får stöd i att göra rätt val, det ska vara lätt att göra rätt. Kommunen ska bidra med kompetens för att ge stöd till invånarna och till näringslivet. Det gäller både för att energieffektivisera och för att hitta nya hållbara tekniker, som till exempel solkraft.

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Ett sunt arbetsliv och ett bra näringslivsklimat skapar förutsättningar för fler arbetstillfällen och låg arbetslöshet. Att människors kompetens matchar arbetsgivarnas behov är en förutsättning för välfärden i Örebro. Ekonomisk utveckling är ett medel för att öka människors livskvalitet, men all tillväxt måste ske inom de ramar naturen har. Att ha en försörjning är viktigt för människors egenmakt och social inkludering. Därför ska ingen diskrimineras på Örebros arbetsmarknad.

Alla människor bidrar till samhället genom arbete utifrån sina egna förutsättningar. Att människor har arbete är viktigt för livskvalitet och ekonomi och det är en avgörande förutsättning för att barn får en god uppväxtmiljö. Att främja företagande, entreprenörskap, ökad sysselsättning och goda arbetsvillkor är viktigt för en ekonomiskt hållbar utveckling.

En stor del av livet tillbringas på arbetet och det påverkar livskvaliteten. Människor behöver ha en hälsosam balans mellan arbete och fritid. Det är viktigt att alla arbetstagare har inflytande över både arbetets innehåll och arbetstiden. Alla ska ha goda möjligheter att utvecklas, känna sig trygga och bli respekterade på arbetet. Oavsett kön, ålder eller bakgrund. En viktig åtgärd för ett hållbart liv där arbete och fritid är i balans är en reform där arbetstiden på sikt sänks till 35 timmar, för mer egen tid. Det är en viktig reform ur människors välmående.

Örebro kommun ska ha höga ambitioner som arbetsgivare. Det är avgörande för att kunna rekrytera och behålla medarbetare och att ha kvalitet i verksamheten. Ingen ska diskrimineras när det gäller lön, anställningsformer eller karriärmöjligheter. Arbetsmiljön ska vara trygg och säker i Örebro kommun och helt fri från sexuella trakasserier. Motsvarande krav på arbetsmiljö och arbetsvillkor ska ställas vid all upphandling.

Det är svårt att få tag på rätt kompetens, både i näringslivet och i kommunens egen verksamhet. Samtidigt finns en hög arbetslöshet bland unga och människor med utländsk bakgrund. De har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Örebro kommun

ska arbeta intensivt för att få sitt behov av kompetens tillgodosett och att människor kommer i arbete.

Den ekonomiska utvecklingen i Örebro är ett medel för att öka människors livskvalitet. Som den ekonomiska tillväxten ser ut idag är den inte långsiktigt hållbar, eftersom den utarmar jordens resurser. Utvecklingen av Örebros näringsliv bygger till stor del på ökad konsumtion och ökade transporter vilket inte är hållbart. Kommunen möjliggör exploatering och användning av jordbruksmark för verksamheter som skapar relativt få arbetstillfällen. Entreprenörskap och innovationer bör främjas, med fokus på social och ekologisk hållbarhet. Flera gröna jobb måste skapas i Örebro kommun. Den sociala ekonomin (verksamheter med samhällsnytta, inte vinst, som ändamål) behöver växa i Örebro.

Företagarna ska vara trygga i att energieffektivisering och miljöanpassning lönar sig. Fler företag ska starta och växa inom miljöteknik och gröna näringar.

9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Omställningen till ett hållbart samhälle kommer till stor del att ske i näringslivet. Näringslivet i Örebro ska vara hållbart inom alla de aspekter som omfattar hållbar utveckling och ska göra det möjligt för människor att förverkliga sina idéer. Örebro ska i högre grad bli en kommun som främjar innovationer och kreativa entreprenörer.

I ett framtida Örebro bidrar näringslivet med produkter och tjänster som tar oss närmare de globala hållbarhetsmålen. För att nå dit behöver Örebro ta flera viktiga steg. Till exempel investera i en väl fungerande, hållbar infrastruktur som främjar en positiv ekonomisk utveckling. Industrier ska anpassas för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning. Dessutom ska fler miljövänliga tekniker och industriprocesser utvecklas. Företagarna är trygga i att energieffektivisering och miljöanpassning lönar sig. Företag där kommunen är hel- eller delägare är föredömen, både socialt och miljömässigt.

Smart planering av samhället minskar behovet av transporter. Det kan handla om väl utbyggd infrastruktur för digital kommunikation, bra förutsättningar för distansarbete och klimatsmarta logistiksystem. De transporter som ändå behöver utföras görs med trafikslag, fordon och drivmedel med minsta miljöpåverkan. Kommunen väljer bort investeringar som ökar privatbilism och lastbilstrafik, till förmån för ökade järnvägstransporter och kollektivtrafik.

Ett ansvarstagande och kreativt näringsliv och entreprenörskap är viktigt för att utveckla den lokala ekonomin och möta de utmaningar som världen står inför. Örebro behöver fler arbetstillfällen i kunskapsintensiva företag, organisationer och branscher. Det är jobb som kan lokaliseras i centrala lägen, på ytor som redan är exploaterade och där befintlig infrastruktur kan användas. Arbetsmarknaden inom kreativa näringar växer i Örebro och har stor potential. Små och medelstora företag inom branscher som kultur, IT, kommunikation och utbildning står för allt fler arbetstillfällen. Kommunen bör särskilt inrikta sitt etableringsarbete mot sådana företag, organisationer och branscher. Vi vill också främja sociala innovationer och nya företagsformer, exempelvis företagarkooperativ.

De gröna näringarna och den lokala livsmedelsproduktionen ska ha en stark tillväxt. Det bidrar till en hållbar utveckling på landsbygden. Kommunens energi- och livsmedelsförsörjning är mycket sårbar. En utbyggd lokal energi- och livsmedelsproduktion inom kommunen motverkar sårbarheten. Människors kreativitet och vilja att bidra till samhället ska ha stort utrymme. Det är ofta hos eldsjälar och små företag som nya idéer och lösningar växer fram. Vi vill stärka möjligheterna för människor med goda idéer att starta och driva företag

10. Minskad ojämlikhet

Jämlikhet gör varje människa fri att förverkliga sig själv och leva det liv som hen önskar utan att begränsas av samhällsstrukturer och maktförhållanden. Tillgången till resurser måste fördelas mer rättvist och alla människor ska ha möjligheter att delta i och påverka utvecklingen i Örebro.

Jämlikhet innebär att alla ska åtnjuta lika rättigheter och möjligheter att utvecklas oavsett kön, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller ålder. Frågan om jämlikhet knyter an till alla politikområden. Bland annat utbildning, inkomst och möjligheter att påverka sitt liv och samhälle. En politik för ökad jämlikhet måste identifiera och riva hinder för individen att uppnå sin potential. Ju tidigare i livet det sker desto större är chansen att kommunen förhindrar utanförskap och ekonomisk utsatthet.

Utbildning av god kvalitet är en nyckel till att bygga ett demokratiskt samhälle och att främja jämlikhet och jämställdhet. Därför måste skola och barnomsorg aktivt jämna ut orättvisa förutsättningar. Kommunen måste förbättra utsatta barns levnadsvillkor.

Att ha ett arbete att gå till ger både försörjning och socialt sammanhang åt individen. Oavsett om det rör sig om en anställning eller eget företagande är tillträde till arbetsmarknaden en av de viktigaste framgångsfaktorerna för inkludering i samhället. Kommunen måste satsa aktivt på jobbskapande åtgärder som yrkesutbildningar och socialt företagande för de som står längst från arbetsmarknaden. Ekonomisk utsatthet är en riskfaktor för barns hälsa och för deras resultat i grundskolan. Barn i

ekonomiskt utsatta familjer har också sämre tillgång till fritidsaktiviteter. Det behövs ökade resurser till de sämst ställda familjerna för att ge alla barn trygghet och minska klyftorna. Oavsett vårdnadshavarnas ekonomiska och sociala förutsättningar har alla barn rätt till likvärdiga möjligheter att utvecklas. Ekonomisk utsatthet ska inte gå i arv.

Ett viktigt långsiktigt arbete är också att bryta bostadssegregationen med en medveten bostadspolitik som blandar upplåtelse- och boendeformer inom bostadsområdena. Resurssvaga individer och familjer måste ges tillgång till överkomliga lägenheter av tillräcklig storlek. Alla barn som växer upp behöver möjlighet till enskildhet, studiero och god sömn.

Personer med funktionsnedsättningar ska kunna delta i samhället och hinder i samhällets alla nivåer ska rivas. Det är ett arbete som måste ske i alla kommunens verksamheter. Kommunen måste leva upp till epitetet Europas teckenspråkshuvudstad. Digitalisering ska öka individens tillgång till och delaktighet i samhället, oavsett funktionsvariation, ålder eller ekonomiska förutsättningar. Digitaliseringen ska inte exkludera eller diskriminera.

11. Hållbara städer och samhällen

Över hela världen flyttar allt fler människor in till städerna. Örebro har under de senaste åren varit en av de snabbast växande städerna i Sverige, och det ger oss både möjligheter och utmaningar. Örebro ska vara en miljövänlig, hållbar, mänsklig och levande stad med livskvalitet och lika rättigheter för alla. Kommunen ska planera transporter, byggande och boende med långsiktighet och kretsloppstänkande. Alla ska ha samma möjlighet till ett gott liv, oavsett var vi föds eller bor.

Vi vill planera och bygga Örebro så att det underlättar olika människors vardag. Hållbar stadsutveckling bör särskilt ta hänsyn till kvinnors och flickors behov, men också till personer med funktionsnedsättning, barn, och äldre människor. En stad som är bra för barn är bra för alla. Hållbar stadsplanering innefattar också en flexibilitet över tid, till exempel ska nybyggnationer som förskolelokaler vara flexibla för omställning till annan verksamhet under de åren då demografin förändras.

Rättighetsperspektivet och rätten till bostad är en viktig fråga. Vi ska bygga Örebro varierat och blandat, och skapa social hållbarhet genom bland annat fler bostäder med lägre hyror, kollektivboenden och fler gemensamma ytor.

Allt som byggs i Örebro ska tillföra sociala värden och nya ekosystemtjänster. Parker och grönområden är bra exempel på det som kallas ekosystemtjänster. De bidrar inte bara till värdefull rekreation, utan renar också luft och vatten, reglerar temperatur, tar upp nederbörd och dämpar buller. Vi vill värna ekosystemtjänsterna i all stadsplanering och allt byggande. Våra nyckelord är småskalighet och närproduktion

när det gäller mat, energi och kretslopp. Stad och landsbygd är beroende av varandra. Det ska finnas goda möjligheter att leva och verka på landsbygden i Örebro kommun. Planering av nya områden ska i första hand ske på redan exploaterad mark. Jordbruksmark ska skyddas. Byggandet ska göras yteffektivt, klimatsmart, energieffektivt och utan skadliga kemikalier. Produktiv åkermark ska värnas. Den är viktig för den framtida livsmedelsförsörjningen. Matjorden ska skyddas från föroreningar som tungmetaller och mikroplaster.

Behovet av transporter ska minskas och det ska vara lätt för människor att mötas. Vi vill minska människors beroende av bilen genom att satsa på klimatsmarta transporter och ändra sättet kommunen stadsplanerar. När färre är beroende av bilen och fler resor sker med kollektivtrafik, cykel och till fots får Örebro renare luft, bättre hälsa, en mer attraktiv stad och nya möjligheter att även resa på landsbygden. När färre personer som egentligen inte behöver använda bil för transport, frigörs utrymme för de som verkligen behöver ta bilen samt hitta parkeringsplats. Vid stadsplanering ska tillgång till rörelse och idrott vara en faktor som ska beaktas.

I Örebro ska det alltid finnas plats för kreativitet. Kulturlivet ska vara fritt och tillgängligt, människor ska inkluderas och barn och unga ska ha möjligheter till en meningsfull fritid. Genom att bygga temalekplatser, med specialdesignad lekutrustning utifrån särskilt tema, skapas besöksmål och mötesplatser i flera stadsdelar. Kulturarvsinstitutionerna ska bevaras och utvecklas för att fler medborgare ska få ta del av kommunens historia.

Det ska vara enkelt och roligt att leva hållbart i Örebro kommun. I utvecklingen av en hållbar stad är den kommunala organisationen viktig. En grundbult i all planering är en bra dialog med medborgare och näringsliv. Medborgardialog är ett sätt att ta till vara medborgarnas synpunkter. De ska göras tidigt i processen, så att medborgarna ges möjlighet till delaktighet. Olika aktörer ska samarbeta kring hållbart byggande och hållbar planering av till exempel bostäder, parker och torg, smarta transporter, effektiv återvinning och säkrare kemikaliehantering.

Digitaliseringen och delningsekonomin är viktiga verktyg för att möjliggöra en hållbar livsstil för alla örebroare. Vid ökad digitalisering är det även viktigt att ge stöd till de medborgare som känner att de inte behärskar de nya verktygen. Digitalt utanförskap ska undvikas genom att erbjuda stöd och tillgänglighet.

12. Hållbar konsumtion och produktion

För att ställa om till en grön ekonomi och för att nå en hållbar utveckling i Sverige och i Örebro krävs hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Varor och tjänsters negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa måste minska. Därför måste produktionen använda resurser effektivt, ta

hänsyn till ekosystemtjänster och minska omgivningens påverkan från farliga kemikalier.

Omställning till en grön ekonomi innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar. Satsningar på hållbara konsumtions- och produktionsmönster ställer krav på innovation och en mer cirkulär ekonomi. Det resulterar i ökad konkurrenskraft, näringslivsutveckling, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa. Dessa satsningar kräver en rad verktyg och åtgärder, på olika nivåer och genomförda av olika aktörer.

Många moderna konsumtionsvaror är tillverkade av ändliga resurser och ibland av skadliga ämnen. Tas de inte om hand på ett ansvarsfullt sätt ökar risken att både hamna i allvarlig råvarubrist och att smutsa ner planeten. Örebroarnas konsumtion ökar mer och mer för varje år. Det sliter hårt på naturresurserna. Om alla världens människor konsumerade likt oss kommer planetens resurser inte räcka – de räcker inte ens till idag. I samband med att Örebro kommun förändras så behöver det cirkulära tänket bli starkare vid alla typer av inköp och/eller renoveringar/nybyggnationer.

Idag är det svårt att göra rätt. Ofta kostar det mer, kräver stort egenansvar att läsa på och ställa krav för att välja den produkt eller tjänst som är bättre för miljön och klimatet. När något går sönder är det både dyrt och svårt att få något lagat. Tyvärr lönar det sig ofta att köpa nytt och slänga det som skulle kunna få nytt liv.

Nya förutsättningar för aktiv återvinning och återbruk av avfall måste skapas så att människor uppmuntras att laga det som är trasigt. Kreativt återbruk, så kallad upcycling, ska uppmuntras. Det innebär att föremål får helt nya funktioner, i stället för att sönderdelas och stöpas om. Därför behövs mötesplatser som erbjuder örebroarna tillgång på verktyg eller kunskap de behöver. Det avfall som skapas ska ses som en del av råvarukedjan, särskilt inom kommunens verksamheter. Allmänhet och företag ska erbjudas att återanvända föremål och material för produktion eller att på andra sätt ge det nytt liv.

Att ställa om till hållbar konsumtion är en fråga om kunskap, för både privatpersoner, offentliga verksamheter och näringslivet. Kommunen ska tillhandahålla tjänster som ger information om hur hållbar produktion och konsumtion kan och bör se ut. Kommunen kan också skapa möjligheter och underlätta för invånarna att själva producera både livsmedel och energi.

En stärkt naturturism med bättre information och fler besöksmål kan få besöksnäringen i Örebro och övriga länet att växa och bli mer hållbar. Örebroare och besökare ska uppmuntras att konsumera upplevelser och tjänster framför köp av prylar.

En attraktiv innerstad ska erbjuda mötesplatser, kulturinslag vilket också ger ett mervärde för cityhandeln. Genom att få människor att trivas i stadskärnan kommer affärsverksamhet och service där att stå sig bra i konkurrensen med externa handelsområden.

Örebro kommun ska vid upphandlingar använda sig av försiktighetsprincipen, om en vara eller verksamhet antas medföra skada för människans och/eller miljön så ska den undvikas att tas in, kommunen ska också ställa krav på ansvar för klimat, miljö och social hållbarhet. Det bidrar till att stimulera marknaden i hållbar riktning. Genom medveten upphandling kan kommunen skapa alternativ till fortsatt användning av giftiga ämnen och material som är skadliga för människor och natur.

13. Bekämpa klimatförändringarna

De pågående och snabbt accelererande klimatförändringarna äventyrar människors framtid på jorden. Vi måste agera omedelbart för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser. Redan idag ser vi effekter av de pågående klimatförändringarna lokalt. Enskilda initiativ som städer och kommuner tar kan få genklang över hela världen och goda lokala exempel kan bidra globalt. Örebro kommun ska ha ambitioner, ligga långt fram och bli en sådan förebild.

Klimatförändringarna påverkar inte bara enskilda människors liv, utan även den globala ekonomin och överlevnaden för hela nationer. Trots all kunskap om detta fortsätter utsläppen av växthusgaser att öka. En stor andel av utsläppen kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Örebro kommun är en mycket liten pusselbit i den globala klimatomställningen, men vi ser ändå vikten av att gå före och visa vägen.

All kommunal verksamhet ska ha en plan för att hantera klimatförändringarna, all kommunal verksamhet ska också minska sina utsläpp i sådan takt att de är klimatneutrala år 2030. Örebro kommuns digitalisering är en del av den gröna omställningen. Samhället behöver redan idag förbereda sig på extremväder som ökad nederbörd, värmeböljor, torka och bränder och på sikt fler klimattflyktingar. Kommunen ska ha goda resurser för det arbetet. Klimatförändringarna behöver vägas in i planering och byggnation.

Genom produktion av mer lokal, förnybar energi minskar kommunens klimatpåverkan. Här i Örebro ska vi snabbt bygga ut solcellsparker och fastighetsnära elproduktion på tak och väggar. Samhälls- och stadsplaneringen ska leda till fler samordnade resor och transporter samt färre enskilda. De mest klimatpåverkande sätten att resa ska vara dyrast.

Energianvändningen i bostadssektorn ska minska genom ökade krav vid nybyggnation och renovering av det befintliga bostadsbeståndet. Det ska vara lönsamt och enkelt för privatpersoner att bygga energieffektiva hus och att investera i solceller. Örebroarnas materiella konsumtion ska minska, till förmån för återanvändning och upplevelser i stället för prylar.

Ett framgångsrikt klimatarbete kan bidra till bland annat tryggad livsmedelsförsörjning, rent vatten, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, mänsklig säkerhet, jämställdhet och hälsa. De klimatsmarta valen ska vara de enklaste. Örebroarna ska få kunskap och stöd i att leva så att utsläppen av växthusgaser per person snarast minskar till en globalt hållbar nivå. Våra barn ska få verktyg att leva ett klimatsmart, hållbart liv genom undervisning i förskolan och skolan.

14. Hav, sjöar och marina resurser

Vi ska bevara och nyttja haven, sjöarna och de marina resurserna på ett hållbart sätt. Att säkra tillgången på dricksvatten och värna biologisk mångfald i våra marina miljöer går hand i hand. Våra vattendrag är en viktig resurs för rekreation, gröna näringar som naturturism och ett ekologiskt hållbart fiske. Att värna våra vatten bidrar till ett mervärde både i stan och på landsbygden.

Vi vill skydda örebroarnas vatten. Kontrollen av Svartåns vattenkvalitet ska ha hög prioritet eftersom ån är kommunens största vattentäkt. Rent vatten är inte längre en självklarhet och kommunen säkrar upp vattenuttag från olika källor, en av dem är från Vättern, därav är det extra viktigt att Örebro kommun arbetar för att stoppa bombningar och utsläpp av hormonstörande ämnen i Vättern. Örebro är beroende av vattnet i Svartån och vi ska inte förlita oss enbart på en framtida dragning av vatten från Vättern till Örebro.

Svartån och Hjälmarens har ett stort rekreativvärde och här finns dessutom höga biologiska värden i form av växtlighet och djurliv. Fisket i Hjälmarens är en viktig lokal näring.

Att tillskapa ett vattenskyddsområde runt Svartån är en självklarhet. Det vatten som rinner genom odlingslandskap och förbi industriområden måste också renas innan det når större vattendrag. Detta bör i större utsträckning ske i fler lokalt anlagda våtmarker och synliggjorda vattendrag. Viktiga våtmarker i kommunen ska fortsätta att skyddas och utvecklas.

Kommunen ska ligga i framkant när det gäller teknik för rening av avloppsvatten. Svartån och Hjälmarens tar idag emot utsläpp av läkemedelsrester, som kan orsaka beteende- och reproduktionsstörningar hos levande organismer, och bidra till multiresistenta bakterier. Här finns även rester av bekämpningsmedel, PFAS (grupp

av högfluorerade ämnen), tungmetaller och mikroplaster. Vi vill investera i fler metoder för rening.

Många av havens fiskbestånd är överutnyttjade och därför har kommunen ett stort ansvar att endast upphandla fisk och skaldjur från hållbara bestånd till sina kostverksamheter.

15. Ekosystem och biologisk mångfald

Vi människor är en liten del av naturen och ekosystemen på jorden. Vår ekonomi, vårt välbefinnande och hela vår överlevnad är helt beroende av de ekosystemtjänster som naturen förser oss med. De ingår sällan i ekonomiska kalkyler, men vi skulle inte klara oss utan dem. Därför är, att skydda, återställa och bruka ekosystemen hållbart, en självklar solidaritetshandling mot människor, naturen och kommande generationer.

Ekosystemtjänster är funktioner i naturen, som att vilda insekter pollinerar växter, att vatten renas och regleras, att kretsloppen fungerar för viktiga ämnen som kol, kväve och fosfor, att bördig jord bildas och att det finns fisk i haven och träd i skogen. En växande kommun som Örebro måste utvecklas i samklang med ekosystemtjänsterna.

Örebro kommun är en markägare med stora innehav av både jordbruksmark och skog. Vi vill säkerställa att jordbruksmarken brukas ekologiskt och hållbart. Kommunens skog ska brukas hyggesfritt eller inte alls, för att värna livsmiljöerna för de växter och djur som lever där.

Produktiv jordbruksmark är globalt sett en bristvara. I Örebro kommun är det största hotet mot jordbruksmarken exploatering. Där staden breder ut sig över tidigare jordbruksmark förloras möjligheten till lokal livsmedelsproduktion. Att öka självförsörjningsgraden har blivit än mer viktigare idag utifrån hur världsläget men även hur omvärlden fortsätter att leva över sina resurser på naturens bekostnad. Vi ser hellre att staden förtätas och åkrarna fredas. Förtätning får dock inte ske på bekostnad av grönytor i staden. Träd och grönytor måste skapas och bevaras för att ge skugga, buffring av regnvatten och levnadsmiljöer för djur som fåglar och insekter.

I ett oförutsägbart klimat blir det än viktigare att utnyttja grönstrukturens förmåga att ge skugga vid torka och buffra vatten vid skyfall. Smarta ny- och ombyggda gator kan kombinera regnvattenhantering med träd och planteringar som ger bättre luft- och stadsmiljö. Gröna fasader och tak ger både smart hantering av regnvatten och livsmiljöer för insekter och fåglar. Stadens innergårdar ska göras grönare för att öka den biologiska mångfalden i staden. Vi vill också att fler ytor ska upplåtas till stadsodling.

16. Fredliga och inkluderande samhällen

Fredliga samhällen där människor upplever trygghet och frihet från våld och hot är ett mål i sig, men är också vägen till hållbar utveckling. Lika rättigheter, demokrati och en trygg välfärd kräver att alla Örebroare görs delaktiga, tillskrivs makt och ges inflytande över Örebros utveckling. En förutsättning för det är att medborgarna känner trygghet från hot, våld och social utsatthet.

Inga varaktiga framsteg kan nås i ett samhälle utan att minska och förebygga våld, särskilt mot kvinnor och flickor. Våld i alla dess former är ett av de största hoten mot utveckling både på individuell nivå och på samhällsnivå. Ett fredligt samhälle kräver dessutom att människor skapar band till andra i syfte att skapa tillit och ömsesidigt beroende. Ett starkt samhälle finns där människor är trygga och känner sig inkluderade. Där vi tar ansvar för varandra i utsatta situationer.

Örebro är en delad stad, där många människor lever åtskilda utifrån ekonomi och härkomst. Det leder till att många örebroare aldrig träffas och därmed heller aldrig får förståelse för varandras erfarenheter, olikheter och livsvillkor. Otrygghet, kriminalitet och våld göds i samhällen och områden där tilliten till medmänniskor och det allmänna är svag. Brist på framtidstro och goda livsförutsättningar hos människor riskerar att leda dem in i kriminalitet, drogberoende och i ett långvarigt utanförskap. Det gäller särskilt de örebroare som upplever ett utanförskap till följd av avsaknad av inflytande och makt över såväl sina egna liv som samhällets utveckling i stort. Samhället har ett ansvar att inkludera människor och hjälpa dem in i sysselsättning och till en försörjning.

Patriarkala strukturer och uttryck, såsom våld i hemmet, sexuella övergrepp och hedersrelaterat våld och förtryck, drabbar framför allt kvinnor och flickor. Men även unga män och HBTQI-personer drabbas. Samhället måste agera för att deras hälsa, frihet och möjligheter att vara delaktiga i samhället ska säkras.

För att öka tryggheten och bekämpa kriminalitet och narkotikamissbruk måste kommunens arbete samordnas bättre. Kommunen har flera viktiga förebyggande verksamheter såsom Partnerskap Örebro och trygghetsvärdar som behöver utvecklas. Samtidigt måste kommunens socialtjänst bli mer närvarande i Örebros större bostadsområden i syfte att stärka människors förtroende och tillit till den. Därför är det viktigt att flytta ut fler socialkontor i bostadsområden, öka det uppsökande arbetet och anställa fler fältassistenter. Det måste bli lättare att få hjälp för sitt eget eller andras missbruk.

Segregationen måste brytas genom att fler mötesplatser skapas. Föreningslivet ska stöttas och användas som ett verktyg att skapa inkludering. För att minska våld i samhället och särskilt våld i nära relationer måste samhället förändra strukturer, normer och beteenden som är destruktiva. Våld mot kvinnor är globalt utbrett, vilket gör att det finns strukturer och normer som är gemensam i olika länder.

Kommunens verksamheter som jobbar med unga ta ett stort ansvar för att motverka machokultur och verka för positiva könsroller.

Demokrati kräver aktiva och delaktiga medborgare eftersom samhället är till för och skapas av alla. Örebro måste förbättra sin dialog med medborgarna och göra det lättare att ta del av och påverka beslut som berör dem. Barn och ungas inflytande ska öka och kommunen ska verka för att unga får rösta tidigare i kommunvalet.

Uppdrag för 2025 till kommunstyrelsen

Politiska besluts ska ta hänsyn till långsiktiga effekter (område 1-16)

- Att utreda hur mycket pengar som behövs inom varje nämnd för att nå Örebro kommuns klimatmål, syfte är att möjliggöra en prioritering och avsättning av medel i nästkommande budget, (il1,sid.4).
- Alla kommande investeringar ska kontrolleras så att de är klimatanpassade.
- Inför barn, genus, miljö, klimat -och ekonomiska konsekvenser i alla ärenden där politiken ska fatta beslut.
- Ett nytt kvalitetsprogram ska tas fram för hållbara skolor och förskolor. Det innebär bland annat miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader med trästommar, giffria miljöer, solceller, samt gröna gårdar och tak.

Säkrad livsmedelsförsörjning (område 2)

- Att utreda vilka och implementera lämpliga insatser för att underlätta lokalproducerade livsmedel till handel och för tillagning av mat till kommunens verksamheter.

Minska det digitala utanförskapet (område 3)

- I samband med ökning av digital tillgänglighet till information och service inom kommunen för medborgarna, ska arbetet för att motverka det digitala utanförskapet ökas.

Förbättra kvinnors arbetsmiljö och arbetsvillkor (område 5)

- Ta bort osakliga och oönskade löneskillnader inom kommunen.
- Utred möjligheterna till införandet av sex timmars arbetsdag med bibehållen lön inom omsorgen.

Anständiga arbetsvillkor (område 8)

- Att ett systematiskt arbete med plan och uppföljning utifrån anställdas mående och likabehandling upprättas och följs.

Säkra kompetensen (område 8)

- Kompetensförsörjningsplan ska upprättas, verkställas och utvärderas inom varje nämnds ansvarsområde.

Mäns våld mot kvinnor måste upphöra (område 5)

- Implementera redan evidensbaserade metoder i syfte att minska mäns våld mot kvinnor, arbetet ska bedrivas med fokus på att minska destruktiva mansnormer.

Stoppa våldet i nära relationer (område 5,16)

- Handlingsplanen "mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck antagen 2017" ska genomföras och följas upp.

Hjälp de våldsutsatta i kommunen (område 5)

- Utred möjligheten att stötta tjej- och kvinnojourernas verksamhet med syfte att öka stabiliteten för de verksamheterna.
- Utveckla kommunens arbete så att kommunen snabbt kan erbjuda bostad till alla som utsatts för våld i nära relationer.

Ta större ansvar i kommunal upphandling (område 12)

- Vid all upphandling ska klimat, miljö och sociala krav beaktas.
- Att vid lämpliga tillfällen använda sig av innovationsupphandling i syfte att påverka marknaden att ta fram helt nya produkter som är bättre för klimat, miljö och människors hälsa.
- Verktuget Livscykelanalyser ska tas hänsyn till samband med upphandlingar

Stödja och främja omställningen till förnyelsebar energi (område 7)

- Att varor och tjänster som levereras i kommunala upphandlingar ska vara klimatneutrala senast 2030.

Bekämpa klimatförändringarna (område 13)

- Implementera klimatanpassnings planen i alla kommunens berörda områden och inför årlig uppföljning av planen.
- Utredda hur kommunen kan bidra till lokala lösningar för att binda kol i syfte att göra det möjligt att nå en klimatneutral kommun år 2030.
- Följ upp och utvärdera det ny tillsatta teamet för klimatomställning, finns samverkan med andra kommuner, i syfte att utveckla den centralt samlade kompetens inom klimatområdet i syfte att lättare kunna ge stöd till förvaltningar och bolag om klimat och hållbar utveckling.
- Att alla relevanta planer och dokument tydligt prioriterar trygg energiförsörjning och robusthet.

- Att Örebro kommun implementerar arbetet med koldioxidbudget i verksamheterna under 2025, för vidare bli en del i kommande budgetarbete start 2026.
- Att Örebro kommun upprättar en handlingsplan för kommunkoncernen och dess bolag som möjliggör att nå målet om att Örebro kommun ska vara klimatneutral år 2030.
- Att Örebro kommun upprättar en handlingsplan för kommunens geografiska område som möjliggör att nå målet om att Örebro kommun ska vara klimatneutral år 2030.
- Att Nerikes Brandkår stärks upp i syfte att möta klimatförändringarna.

Hållbara industri innovationer och infrastruktur (område 9)

- Inför ett cirkulärt förhållningssätt till ekonomi och produkter.

Utveckla en lokal cirkulär ekonomi (område 8)

- Att näringslivsutveckling ska fokusera på att uppfylla de globala hållbarhetsmålen och främja en cirkulär ekonomi.

Minska kriminalitet och öka tryggheten (område 16)

- Att kommunens berörda personal i samarbete med civilsamhället ges möjlighet att utreda vilka resurser som anses nödvändiga för att minska kriminalitet och öka tryggheten i bostadsområden.

Göra samhället tillgängligt för alla (område 10)

- Alla kommunens evenemang och sammanträden ska både text- och teckenspråktolkas och vara tillgängliga för alla oavsett funktion.
- I syfte att inkludera, ska kommunen se över det ekonomiska stödet som ges till föreningar för att inkludera fler barn med funktionsnedsättningar i sina verksamheter.

Uppdrag för 2025 till Förskole- och grundskolenämndens

Stärk barns språkmiljö (område 10)

- Utredda de teckenspråkiga barns språkmiljö är inom förskoleverksamheten, i syfte att säkerställa att döva barn får en likvärdig pedagogisk och språklig miljö som hörande barn.

Höja skolresultaten (område 10)

- Inför kompetensutveckling riktad till personal på utsatta skolor samt att obehöriga lärare ska erbjudas att läsa in sin behörighet under en del av arbetstiden.
- Örebro kommun ska erbjuda möjligheten för en skola att systematiskt arbeta efter Rosengårdsmodellen i syfte att utveckla kunskapshöjande metoder.
- Genomför, följ upp och utveckla den NPF-säkring som Örebro kommun tidigare har tagit fram.

Skapa arbetsro i klassrummen (område 4)

- Utred förutsättningarna för att införa ett tvälärarsystem i grundskolan

Se fler vuxna i skolan genom att använda fler yrkeskategorier (område 4)

- Utred vilka övriga yrkeskategorier (utöver lärare) som skulle kunna vara en tillgång för elever under deras skolgång.

Göra skolan till en trygg och inkluderande mötesplats (område 4)

- Att skolor som haft ett lyckat resultat i sitt aktiva arbete mot våld, diskriminering och sexuella trakasserier får möjlighet att föra den kunskapen vidare till övriga skolor i kommunen.

Göra skolan till en trygg och inkluderande mötesplats (område 4)

- Att skolor där våld, diskriminering och sexuella trakasserier pågår genomför en utredning där syftet är att skolan beskriver vilka resurser de behöver för att stoppa och motverka våld, diskriminering och sexuella trakasserier.

Utmana stereotypa könsroller i skola och förskola (område 5)

- Möjliggör utbildning till ALL personal inom skola och förskola som inte har utbildning inom normkritik och genuspedagogik.

Se mer kultur och skapande i skolans verksamhet (område 4)

- Att alla barn i förskola och grundskola ska garanteras minst en konstupplevelse per termin.

Uppdrag för 2025 till Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Öka möjligheterna till jämlik utbildning (område 10)

- Utred möjligheten att anställa egna teckenspråkstolkare inom kommunen i syfte att öka möjligheten för kommunens döva vuxna att delta i utbildningar.
- Att Örebro kommun utvidgar arbetet med att NPF-säkra grundskolorna till att innefatta gymnasie- och vuxenutbildningen.

Göra skolan till en trygg och inkluderande mötesplats (område 4)

- Att skolor som haft ett lyckat resultat i sitt aktiva arbete mot våld, diskriminering och sexuella trakasserier får möjlighet att föra den kunskapen vidare till övriga skolor i kommunen.

Stärka utbildningar som leder till jobb (område 8)

- Öka praktik- och lärlingsplatser i den kommunala organisationen i en nära samverkan mellan näringslivet och gymnasieskolan i syfte att minska ungdomsarbetslösheten.
- Möjliggöra en mera yrkesinriktad SFI i syfte att öka nyanländas möjligheter till arbete.

Uppdrag för 2025 till Socialnämnden

Ökad livskvalitet och möjlighet till att välja sitt boende även som äldre (område 3)

- Säkerställa möjlighet till vård -och omsorgsboende i alla delar av kommunen.
- Säkerställ vård-och omsorgsboende ur minoritetsspråkens rättigheter.

- Säkerställ möjlighet till handledning för personal som arbetar på vård -och omsorgsboenden.

Stärka äldreomsorgens hälsofrämjande arbete (område 3)

- Utred hur kommunens verksamheter för äldre skulle kunna bidra till att öka äldres hälsa, välmående och livskvalitet.

Stärka socialtjänstens uppsökande arbete (område 16)

- Öka socialtjänstens möjlighet att arbeta förebyggande och informera om socialtjänstens roll.

Minska otrygghet, ge förutsättningar för en god uppväxt i en trygg miljö. (område 3)

- Socialtjänsten ska utreda hur de kan öka vuxen närvaron i de barn- och ungdomsgrupper där det är risk för otrygghet.

Förebygga fattigdom och social utslagning (område 1)

- Socialtjänsten ska arbeta aktivt och förebyggande i situationer där vräkning kan bli aktuellt och prioritera barnfamiljer extra.
- En socialtjänst ska finnas i varje större bostadsområde och särskilt prioriterat i utsatta områden.
- Att öka den digitala tillgängligheten för dem som inte har kunskap eller tillgång till digitala verktyg.

Bekämpa hemlöshet, (område 1)

- Att snabbt hantera hemlöshet i den akuta situationen och i förlängningen hitta en långsiktig lösning, särskilt fokus ska finnas på kvinnor i akuta situationer.
- Inför härbärgen för endast kvinnor, i syfte att skydda och freda.

Tidigare insatser för människor i drogmissbruk (område 3)

- Öppna en särskild ungdomsmottagning i syfte att unga med drogproblem och deras anhöriga ska få ökade insatser.

Uppdrag för 2025 till Kultur- och fritidsnämnden

Jämlik fritid (område 10)

- Att fritidsgården Fritte, den teckenspråkiga fritidsgården, ges möjlighet att ha likvärdiga öppettider som fritidsgårdarna för hörande barn och ungdomar.
- Utred hur vi successivt kan minska stödet till elitidrottsklubbar i syfte att de ska bli självfinansierade.

Trygga vuxna ska finnas i miljöer där barn och ungdomar vistas (område 5)

- Att initiera en utredning kring att möjliggöra en mobil fritidsgård.

Underlätta återvinning, återbruk och delande (område 12)

- Utred möjligheten till att inrätta ett återbrukscentrum där allmänheten och företag erbjuds att ta tillvara och återvinna användbara föremål ur avfall.
- Utred möjligheterna att inrätta fritidsbanker i alla större bostadsområden.
- Utred möjligheten att utveckla fritidsbankerna till att även vara en mötesplats för återbruk och lagning

Ökad möjlighet till idrott och rörelse (område 3)

- I samverkan med civilsamhället ska kommunen utreda vilka resurser som behövs för att möjliggöra en ökning av rörelse och idrott i kommunen, utredningen ska särskilt beakta jämlikhet och jämställdhet.
- Utred möjligheten till att bygga ett Gymnastikenshus på det nyförvärvade Eyraområdet.

Verka för att idrotten och kulturen blir jämställd (område 5)

- I syfte att skapa jämställda möjligheter för idrott och kultur i kommunen ska kommunala idrotts- och fritidsanläggningar planeras och byggas utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
- Att kommunens resurser fördelas jämställt vid investering, drift och bidrag i idrottsliga och kulturella sammanhang, det handlar både om ekonomisk rättvisa och tillgänglighet till lokaler.

Uppdrag för 2025 till Teknik- och servicenämnden

Göra Svartån renare (område 6)

- Ett vattenskyddsområde runt Svartån ska successivt införas i syfte att minska föroreningar ner i Svartån.

Värna den biologiska mångfalden i våra hav och sjöar (områden 14)

- Utredda hur kommunen kan anlägga nya våtmarker och säkra de befintliga.

Vatten fritt från läkemedel

- Att starta ett arbete med att rena avloppsvatten från läkemedelsrester

Öka andelen cykelstråk i kommunen (område 11)

- Utredda hur Örebro kommun kan stötta och/eller samarbeta med lokala vägföreningar att ta fram och skapa cykelstråk på landsbygden i syfte att möjliggöra för cyklandet mellan stad och landsbygd.
- Utredda hur Örebro kommun kan öka andelen säkra cykelgarage.

Att alla resor och transporter är klimatsmarta (område 13)

- Att i alla detaljplaner för nya bostadsområden ha ett infrastrukturperspektiv med utgångspunkt att boende ska kunna resa klimatneutralt.
- Att utreda hur en kommunal pool av elfordon ska kunna nyttjas av kommuninvånarna.

Uppdrag för 2025 till Mark- och exploateringsnämnden.

Uppnå klimatmålen enligt Parisavtalet (område 11)

- Att utreda hur de planerar att bidra till att Örebro kommun uppnår klimatmålen i Parisavtalet och Agenda 2030.

Utveckla en socialt och ekologiskt hållbar stadsplanering (område 11)

- Utredda vilken eller vilka av kommunens stadsdelar som kan hållbarhetscertifieras.

- Utredda hur kommunen kan öka social hållbarhet vid planerade byggprojekt och infrastruktur.
- Utredda hur en kulturplanering ska kunna användas som princip i stadsplaneringen.

Hyggesfritt kommunalt skogsbruk (område 15)

- Utredda hur Örebro kan förvalta sin skogsareal mer hållbart utifrån ställda mål om att skydda 30% av skogen i syfte att leva upp till ställda mål via FN´s beslut, antaget 221219 för att skydda biologisk mångfald.

Skapa ekodukter (område 15)

- Att utreda hur Örebro kommun ska knyta samman olika områden för både djur och människor i syfte att skapa en mera levande och sammanhållen stad för alla.

Flera naturreservat

- Att Örebro kommun bland annat, långsiktigt skyddar Garphyttelint och den artrikedomen som finns där.

Göra all samhällsplanering jämställd (område 5)

- Införa konsekvensanalyser ur jämställdhetsperspektiv i underlagen till alla samhällsplaneringsprojekt.
- Införa konsekvensanalyser ur jämställdhetsperspektiv i kommande översiktsplan.

Skapa gröna och kreativa mötesplatser i staden (område 11)

- Vid framtagandet av detaljplaner för bostadsområden för att ta fram nya och även bevarandet av mark till gröna och kreativa mötesplatser.

Hållbar energi för alla (område 7)

- Ett systematiskt arbete för energieffektivisering i alla kommunala fastigheter och anläggningar ska införas. I arbetet ska det tas fram tydliga och mätbara mål som följs upp regelbundet.
- Att fjärrvärmens som köps in ska vara klimatneutral. Kommunen ska ta ansvar för att samordna olika aktörer på bostadsmarknaden och göra medborgarna delaktiga i energiomställningen.
- Att energi- och klimatrådgivning ska tillhandahålla hjälp med till exempel regelverk, tillståndsfrågor och bidrag.

- Att i samverkan med näringslivet ska etableras i syfte att inrätta solceller på tak och fasader i industriområden

Kommunala bolag

Örebro Rådhus AB (100 %)

Örebro kommun äger ett stort antal bolag. Flera är helägda, många delägda i samverkan med andra kommuner. Nedan redovisas bolag där kommunen är majoritetsägare eller är av väsentligt intressen. Bolagens inriktning och ägardirektiv fastställs av kommunfullmäktige. Kommunledningen styr bolagen genom kommunkoncernens moderbolag Örebro Rådhus AB.

Miljöpartiet vill att

1. Bolagen är vägledande i kommunens klimatomställning.
2. Bolagen ges i uppdrag att utreda hur de kan bidra till ställda mål enligt Parisavtalet och Agenda 2030.
3. Bolagen bidrar till minskade utsläpp och energieffektiviseringar.
4. Bolagens beslut offentliggörs i högre grad.

Kommunala bolag ska satsa mer på förnybar energi och hållbart byggande. De bolag som kommunen äger helt eller delvis ska ha ett tydligt uppdrag att ge service och bidra till en ökad välfärd för alla medborgare i kommunen.

Moderbolaget Örebro Rådhus AB ska aktivt följa upp miljö- och hållbarhetsfrågorna ur ett strategiskt perspektiv i ägardialogen med samtliga bolag. Investeringar ska i högre grad finansieras med gröna obligationer. De kommunala fastighetsbolagen ska alltid uppföra byggnader certifierade enligt Miljöbyggnad Guld där det är tekniskt möjligt. I upphandlingar ska livscykelanalyser av miljö- och klimatpåverkan användas som utvärderingsverktyg. Antalet resor med klimatskadliga transportslag måste minska.

Örebro Bostäder AB, ÖBO (100 %)

Miljöpartiet anser att bolaget ska bygga hyreshus i områden där bolaget i dag har låg representation, för att minska bostadssegregationen. En betydande del av bolagets nybyggnationer ska vara små och billiga bostäder. Sociala krav vid upphandling ska utökas och jämställdhetskrav ska ställas. Livscykelkostnad och livscykelanalys ska användas vid all relevant upphandling. Bolaget ska bygga långsiktigt hållbart och följa kommunens riktlinjer för hållbart byggande. Det innebär bland annat miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader med trästommar, giffria miljöer, gröna gårdar och tak med solceller. Låg energiförbrukning och stort boendeinflytande bör få ett särskilt fokus. För att vara en drivande part i att bryta bostadssegregationen

ska ÖBO låta boende behålla sina ÖBO poäng när boende flyttar från eller till Vivalla och när boende flyttar från eller till Brickebacken.

Örebroporten Fastigheter AB (100 %)

Bolaget ska bygga långsiktigt hållbart och följa de riktlinjer för hållbart byggande som kommunen har. Det innebär bland annat miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader med trästommar, giftfria miljöer, solceller, samt gröna gårdar och tak. Bolaget ska utveckla sin interna miljökompetens, samt ställa högre miljökrav vid upphandlingar.

Futurum Fastigheter i Örebro AB (100 %)

Bolaget ska fortsatt verka för högt ställda krav på miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader. Livscykelkostnad och livscykelanalys ska användas vid all relevant upphandling. Till klimatomställningen bidrar trästommar, giftfria miljöer, solceller, samt gröna skolgårdar och tak. Andelen asfalterade och gummerade ytor ska minska, antalet träd skall öka. Klimat, miljö och sociala krav vid upphandling ska utökas.

Örebrokompaniet (100 %)

Miljöpartiet anser att bolaget ska verka för ökad öppenhet och transparens. Anledningen är att bolaget utbetalar skattemedel till idrottsklubbar och större evenemang, verksamheter som angränsar till kultur- och fritidsområdet inom förvaltningen. I likhet med förvaltningens inriktning vill Miljöpartiet att bolaget redovisar sitt miljö-, jämställdhets- och mångfaldsarbete i årsredovisningarna. Sponsringar till idrott ska inte enbart bygga på marknadsmässiga skäl, utan också verka för en jämställd elitidrott. Bolaget skall därtill säkerställa att alla evenemang som ordnas har en miljöprofil och är hållbarhetscertifierade.

Örebro parkering AB (100 %)

Miljöpartiet ser vikten av att hålla samman parkeringsfrågan inom en enhet. Parkeringsbolaget är ett utvecklingsbolag som ska ligga i framkant vad gäller klimatsmarta parkeringslösningar. Det gäller såväl byggnader som laddningsmöjligheter, samt olika fordonstyper, från cykel- till elfordon. För att främja långsiktig stadsplanering ska det kommunala parkeringsbolaget ska bygga väderskyddade cykelparkeringar i strategiska lägen i staden.

Länsmusiken i Örebro AB (91 %)

Miljöpartiet ser samspelet mellan ett professionellt kulturliv och kommunens attraktionskraft, folkhälsa, musikutbildning och enskilt musikutövande. Länsmusiken bidrar idag till konsert- och musiklivet med verksamhet riktade till alla åldrar. Detta vill vi fortsatt stödja.

KumBro Utveckling AB (80 %)

Miljöpartiet vill ge bolaget i uppdrag att, i samverkan med kommunal förvaltning inom samhällsbyggnad, kartlägga möjligheterna till fastighetsnära elproduktion, med privata fastighetsägare. Genom hyresavtal med fastighetsägarna skulle KumBro Utveckling kunna investera i solcellsanläggningar på stora tak eller hårdgjord. Bolaget ska under 2025 påbörja investeringar i en större solcellspark på redan hårdgjord eller annan exploaterad mark, till exempel i anslutning till flygplatsen.

Vätternvatten AB (76,65 %)

Den långsiktiga tillgången på dricksvatten måste säkras, utredningen om att eventuellt använda vätternvatten som dricksvattentäkt måste följas noggrant. Säkerhetsaspekten att ev enbart ha en dricksvattentäkt till flera kommuner bör ses över. Miljöpartiet vill att bolaget löpande redovisar sitt miljöarbete. Naturvärden och miljön kommer att påverkas av byggnationer, borring och schaktmassor. Även om detta sker i Askersunds och Hallsbergs kommuner vill vi att kommunen verkar för kompensationer av till exempel förlorade natur- och kulturvärden. För att säkra tillgången på dricksvatten ska bolaget i samarbete med andra aktörer ska kommunen verka för att stoppa bombningarna och utsläppen av PFAS i Vättern.

Region Örebro innovation AB (20 %)

De tre ägarna, Örebro kommun, Region Örebro län och Örebro Universitet har enats om att driva innovationsarbetet på ett annat sätt än tidigare. Miljöpartiet har inget att invända, så länge kommunen fortsatt stimulerar till innovationer som gynnar klimatomställningen.

Oslo-Stockholm 2.55 AB (16.6%)

Tågtrafik är idag ett av de mest hållbara sätten att resa. Därför är det viktigt att så många som möjligt ställer om och reser med tåg i stället för flyg eller bil på sträckor där så är möjligt. Under 2024 beslutade Europaparlamentet att stråket mellan Oslo-Stockholm ska ingå i EU:s prioriterade korridorer. Det betyder att möjlighet för en byggnation av en järnväg mellan Oslo och Stockholm är närmare än förut. Tills järnvägen är på plats vill vi att Bolaget ska fortsätta att vara ett av kommunens verktyg, tillsammans med kommunerna i transportstråket Oslo-Stockholm, för att driva på staten att bygga en ny järnväg mellan de två huvudstäderna. Bolaget ska därför driva på för upprustning av befintlig järnväg, samt påverka region Örebro län att tillsammans med Värmlandstrafik återuppta direkttågen mellan Örebro och Karlstad.

Örebro Läns Flygplats AB (44,95 %)

Näringslivet och de som använder flygplatsen ska själva bära kostnaderna för sin verksamhet, de kommunala bidragen till flygbolag som trafikerar flygplatsen ska avvecklas och Örebro kommun ska under ordnade former avveckla ägandet i Örebro läns flygplats. Flygplatsen har en omfattande klimatpåverkan och så länge

kommunen är delägare och ger bidrag bör samma % av utsläppen räknas in i kommunkoncernens utsläpp. Flygplatsen anses ha en viktig roll som beredskaps flygplats, staten bör därför ta över ansvar och finansiering.

Bilaga 1 Driftbudget per nämnd, förändringar mellan 2024–2025

I tabellen redogörs för förändringar i driftbudgetramarna mellan åren 2024 och 2025. Ramen för 2024 har för de flesta nämnder till viss del reviderats under innevarande år med till exempel indexjusteringar för 2024 är en preliminär fördelning av lönerrevisionen inlagd men inte för 2025. Detta ska beaktas vid jämförelse mellan ram för 2024 och ram 2025.

Kommunfullmäktige inkl. Stadsrevisionen	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	17,070
Justeringar i 2024 års ram	
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	0,000
Förändrade förutsättningar inför 2025	0,234
Pris/index fördelas i april 2025	
Ram 2025	17,304
Av kommunallagen framgår att Kommunfullmäktiges presidium, och inte Kommunstyrelsen ska bereda förslaget till budget för Stadsrevisionen. I beräkningarna ingår det förslag till budgetram för 2025 för Stadsrevisionen som bereds av Kommunfullmäktiges presidium, 4 128 mnkr en ökning med 0,2 mnkr. Kommunstyrelsen tar dock inte för egen del ställning till Stadsrevisionens budgetram.	
Förskolenämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	1 172,541
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	34,300
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Demografisk förändring - minskat antal barn förskola	-43,000
Volymkompensation lokalförsörjning kan avropas i takt med tillträde (6,0 mnkr)	
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,059
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-31,500
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-5
Satsning mnkr 2025	31
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	1 158,800

Grundskolenämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	2 508,469
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	65,900
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Demografisk förändring - minskat antal elever grundskola	-23,800
Volymkompensation lokalförsörjning kan avropas i takt med tillträde (6,3 mnkr)	
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,221
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-61,100
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-9,900
Satsning 2025	23,000
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	2 502,790

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	1 315,786
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	25,800
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Demografisk förändring - ökat antal elever gymnasieskola	20,000
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,091
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-22,900
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-5,200
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	1 333,577

Funktionsstödsnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	1 226,667
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	24,400
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Volym	23,700
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,054
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-22,100
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-4,800
Satsning 2025	1,000
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	1 248,921

Socialnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	685,723
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	10,000
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Volym	40,000
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,019
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-8,800
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-2,700
Omställning, tidsbegränsad	30,000
Satsning 2025	1,000
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	755,242
Vård- och omsorgsnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	1 980,336
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	45,90
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	-11,00
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,14
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-41,70
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-7,70
Satsning (mnkr) 2025	1,00
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	1 966,976
Bygg- och miljönämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	26,353
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	1,200
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,002
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-1,000
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-0,100
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	26,455

Kultur- och fritidsnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	426,688
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	5,400
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	-4,537
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,767
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-5,000
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-2
Satsning 2025	2
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	423,618
Markplanerings- och exploateringsnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	90,168
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	2,200
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	2,540
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-2,100
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-0,400
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	92,408
Teknik- och servicenämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	258,780
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	4,500
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	-0,500
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	5,091
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-3,800
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-1,000
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	263,071

Valnämnden	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	3,863
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	0,000
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	-3,690
Ram 2025	0,173
Överförmyndarnämnden	
Ram 2023 april	20,640
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	0,300
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-0,300
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Ram 2025	20,640

Kommunstyrelsen	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	891,772
Kommunledning	
Justeringar i 2024 års ram	
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Kommunledningsförvaltningen	
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	13,100
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0,110
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	-12,200
Medfinansiering till utvmedel digitalisering	-1,900
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Kommungemensamt	
Justeringar i 2024 års ram	
Justeringar inför 2025	
Återföring tidsbegränsade anslag	-28,000
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	0
Utvecklingsmedel digitalisering	40
Effektiviseringskrav 2025	
Pris/index fördelas i april 2025	
Minskad subventionering ÖLF AB	17
Ram 2025	919,893
Utrymme för Kommunstyrelsen	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	373,471
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	-233,000
Justeringar inför 2025	
Tillägg utrymme för oförutsedda behov inkl återföring tidsbegränsade anslag	7,288
Tillägg utrymme för oförutsedda behov - KS utskott	0,098
Tillägg utrymme för volym	5,800
Ökat utrymme för överfört resultat från 4 mnkr till 7 mnkr	3,000
Tillägg utrymme för generella kostnadsökningar	384,824
Tillägg utrymme för KS-finansiering - investeringsprogram	74,911
Satsning på verkställande av klimatåtgärder enl framtagna handlingsplaner	10,000
Satsning Nerikes Brandkår för att möta klimatförändringar	2,000
Effektiviseringskrav 2025	-81,640
Ram 2025	546,752

Finansiering	
Ram 2024 juni, belopp i mnkr	-356,413
Justeringar i 2024 års ram	
Justeringar inför 2025	
Förändringar i pensionskostnader och personalförsäkringsnetto	-117,233
Revidering kapitalkostnader - aktiverade investeringar	-18,222
Kompensation höjd internränta fr 2,25 till 2,50 %	-8,594
Justering sänkt PO fr. 45,75 % till 41,39 % (kostnadsneutral)	194,400
Ram 2025	-306,062
Driftbudgetramar - verksamhetens intäkter och kostnader	
	10 970,559
Ingående ram	10 653,365
Utgående ram	10 970,559
Avstämning	0,000

Ram 2024 juni, belopp i mnkr	356,413
Justeringar i 2024 års ram	
Preliminär lönekompensation LÖV 2024	-233,000
Justeringar inför 2025	
Tilläggsanslag och ombudgeteringar 2024 juni Ks 1570/2023	7,288
Tillägg utrymme för oförutsedda behov - KS utskott	0,098
Återföring tidsbegränsade anslag	3,000
Effektiviseringskrav 2025	-81,640
Volym	5,800
Tillägg utrymme för KS-finansiering - investeringsprogram	74,911
Lönekompensation LÖV 2025 9 mån fördelas i april 2025	
Tillägg utrymme för generella kostnadsökningar	384,824
Ram 2025	517,694

Slutord

Demokratin är inte fredad, även om man ibland kan tro det i ett så fredligt land som Sverige, men vi måste vakta och värna demokratin varje dag. Att vara en del av en kommunal opposition är ett fint uppdrag, vår främsta uppgift är att granska makten i det här fallet Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet. Vi granskar förslag och beslut så att de följer de demokratiska spelregler och lagar som är bestämda. Men vi ska också lägga fram alternativa förslag med vår politik, vi ska skapa en möjlighet för medborgarna att se olika versioner av samhället.

Vi kan konstatera att trots att vår budget är en oppositionsbudget och att vi har få platser i kommunfullmäktige så har majoriteten i sin budget för 2025 hörsammat och tagit till sig två av de viktiga prioriteringar vi la in i vår budget för 2024.

MPs budget för 2024 hade även den tydliga prioritering för Klimat, jämställdhet och trygghet. Det hedrar majoriteten att de ser vikten av inte prokrastinera vissa frågor. Bland annat innehöll vår budget en utredning att se över möjligheten att skapa ett klimatomställningsteam, detta har man nu infört i Örebro kommun. Vidare innehöll vår budget också ett tydligt uppdrag att genomföra och följa upp handlingsplanen "mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck", majoriteten sa i sin budget nej till detta och ville skapa en nya handlingsplan, vilket inte genomfördes, 2024, för detta budget år har de i stället lagt in ett uppdrag att Örebro kommun ska arbeta med metod för att genomföra handlingsplanen ska skapas och genomföras. Det är starkt att kunna ändra sig.

I vår budget för 2025 har ni fått ta del av Miljöpartiets version av hur vi skulle kunna ställa om samhället mot ett mera jämlikt och jämställt samhälle utan att minska möjligheterna för kommande generationer att utveckla sina liv.

Demokratin är avhängig yttrandefriheten och den fria kulturen.

Lea Strandberg
Kommunalråd